

Viite

Asia

Venäjän federaation hallitus hyväksyi metsälain pääperiaatteet

Asiasanat	VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS
Hoitaa UM	ITÄ-22
Hoitaa UE	MOS
Koordinoi	
Tiedoksi	AVS-KPO; ITÄ-01; ITÄ-02; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-01; KPO-02; KPO-03; POL-01; UKKMI-00; UMI-00; VSI-00 BER; EUE; KIO; PET; PIE; RII; TAL; VIL KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO; MTK; PMI; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; VNK; YM; YM/ALO; YM/KVY

Venäjän federaation hallitus hyväksyi istunnossaan 18.03 metsälakiesityksen pääperiaatteet.

Erillistä metsämaksulakia ei säädetä ja valtion metsävarannon hallinto organisoidaan uudelleen.

Metsälakiesitys viimeistellään talkeh- ja luonnonvaraministeriön johdolla 20.04 mennessä. Ministerit Gref ja Trutnev puolustavat yhdessä lakiesitystä.

Presidentti Putin suhtautuu varovaisesti yksityiseen metsänomistukseen ja korostaa laajan yhteiskunnallisen keskustelun tarvetta.

Duuman luonnonvarakomitean jäsenet epäilevät yksityistä metsänomistusta ja pelkäävät ulkomaisten yritysten kilpailua vuokrauksessa.

Esittelymuistio

Venäjän federaation hallitus käsitteli istunnossaan 18.03 metsälakiesitystä (versio 13.03). Asiaa esitteli talkehministeriön varaministeri **M. Tsikanov**. Esittelymuistiossa todetaan voimassa olevan vuoden 1997 metsälain puutteet ja uudistuksen välttämättömyys. Uuden lain pääelementtejä ovat: oikeudellisen säätelyn kohteet, metsän käyttöoikeudet, metsänomistus, rationaalisen käytön ja metsänhoidon ohjaus sekä valtion metsähallinnon järjestelmä. Uusi laki tuo uuden metsäsuhteiden säätelyjärjestelmän, jossa metsälaki kytkeytyy loogisesti maa- ja siviililainsäädäntöön.

Laissa oleva metsänomistuksen yksityistämisen mahdollisuus edistää metsäsektorin investointeja. Metsänkäytön tehostamiseksi esitetään läpinäkyvä huutokauppoihin perustuva vuokrausmenettely, jos-

sa sopimusten pituus ulottuu 99 vuoteen asti. Pystykauppaa käytetään vain kotitarpeisiin tehtävässä puukaupassa.

Metsänkäytön byrokratiaa kevennetään siirtymällä hakkuiden ilmoitusmenettelyyn. Toimimattomat metsänkäytön lisensointi ja pakollinen sertifiointi poistetaan.

Hallinnossa säätely- ja valvontavaltuudet ovat lähinnä federaatiolla. Subjekteille delegoidaan määräysvaltaa metsävarannon käytöstä. Yleinen hallinnon uudistus on otettu huomioon ja päällekkäistä hallintoa ei esiinny. Laissa edellytetään valtion hallinnon luopuvan metsätalouden harjoittamisesta ja tehtävä annetaan vuokraajille ja (uusille) omistajille. Valtio jatkaa metsätalouden harjoittajana alle vuoden vuokrauksessa ja reservimetsissä.

Uusi laki turvaa kestävän metsätalouden ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten periaatteiden toteutumisen.

Venäjällä kantorahan osuus hankitun puutavaran kokonaiskustannuksista on vain 7-15 % ja osuus lopputuotteen hinnasta noin 5 %. Vastaavat osuudet ovat Baltian maissa 30-50 % ja 15-20 %. Huutokauppojen tuloksena arvioivaan keskimääräisen kantorahan kaksinkertaistuvan ja valtion vuotuisten metsätulojen lisääntyvän 1.8 mrd ruplaa. Myös ilmaisen puun saajien määrän minimointi lisää tuloja.

Nykyisin leshoosit saavat kasvatushakkuista tuloja noin 10 mrd ruplaa vuodessa. Tämä tehtävä on tarkoitus siirtää urakasopimusten pohjalta valtion tilauksina muiden tehtäväksi. Tuloja arvioidaan saatavan edelleen noin 10 mrd ruplaa vuodessa. Kaikki metsätulot tulevat valtion budjettiin. Vuonna 2004 arvioidaan metsätuloja kertyvän federaatiolle 4.6 mrd ruplaa ja subjekteille 4.5 mrd. Metsähallinnon ja metsänsuojelun kustannukset ovat noin 7 mrd ruplaa. Kun kasvatushakkuiden tulot ja menot siirtyvät federaation budjettiin ja kantoraha nousee niin nettotulojen arvioidaan lisääntyvän noin 1 mrd ruplaa vuodessa. Näin uusi laki ei lisää metsätalouden nettorahoitustarvetta federaation budjetissa.

Lakiesityksen pääperiaatteet

Lakiesityksen pääperiaatteet ovat samat kuin 02.02 julkisessa kuulemisessa esitettyssä versiossa. Tärkeimpiä kysymyksiä ovat:

- Yksityisen metsänomistuksen mahdollisuus pitkän (99 vuoteen asti) vuokrasopimuksen kautta 15 vuoden päästä. Sopimuksessa on tiukka metsänhoitovelvoite. Sopimukset saadaan huutokaupoissa. Ulkomaisten yritysten omistusta rajoitetaan alueellisesti presidentin ukaasilla.
- Metsähallinto antaa urakalla tehtäviksi kasvatushakkuut ja muut työt, jos ne eivät kuulu vuokraajalle.
- Metsähallinnossa on yleisen hallinnonuudistuksen mukaisesti erilliset hallinnot: normihallinto ja politiikka (luonnonvaraministeriö), metsävarannon hallinto (metsälaitos) ja lain valvonta.
- Metsävarannon hallintoa delegoidaan subjekteille.
- Metsäkiinteistön käsite otetaan käyttöön [lesnoj utšastok].
- Metsänkäytön hallintobyrokratiaa kevennetään: sopimukset, metsätaloussuunnitelma, metsänkäytön ilmoitus.
- Metsien pääryhmäjako uudistetaan: I suojametsät, II talousmetsät, III reservimetsät.

Nyt hallituksen käsittelemä lakiesitys on laajentunut 02.02 versiosta yli 10 pykälällä. Monia asioita on täsmennetty. Ympäristönäkökohtien ja jokamiehen oikeuden huomioon ottamista on korostettu. Uutena on tullut mukaan valtuutukseen perustuva 10 vuoden vuokraus, joka ei voi johtaa omistukseen. Pysytkäuppa on määritelty vain kotitarvekaupan muodoksi. Lunastusvaiheessa metsän hinta on 10 kertaa vuosivuokra. Siirtymävaiheen menettelyjä on kuvattu.

Hallituksen päätös

Federaation hallitus hyväksyi talkehministeriön esittelemän metsälakiesityksen pääperiaatteet. Hallitus hyväksyi seuraavat esitykset:

- Metsämaksut säädellään suoraan metsälailalla eikä erillistä metsämaksulakia valmistella.
- Valtion metsävarannon hallinto organisoidaan uudelleen ja mukana ovat myös ns. maatalousmetsät.

Talkehministeriö ja luonnonvaraministeriö määrättiin valmistelemaan siten, että työhön osallistuvat finanssiministeriö, teollisuus- ja energiaministeriö sekä maatalousministeriö, seuraavat asiat ottaen huomioon hallituksen huomautukset:

- Subjekteille delegeoitavat valtuudet ja niihin tarvittava rahoitus sekä valtuutusmenettely.
- Metsämaan maankäytön muutoksen normit ottaen huomioon joulukuussa 2003 tehty metsälain tarkistus.
- Vuokrasopimusten ja huutokauppojen ehdot siitä näkökulmasta, miten ne stimuloivat metsänkäyttäjää kehittämään tiestöä ja puunjalostusta.
- Puolustusministeriön metsähallinnon periaatteet.
- Metsämaksujen differentiointi ja sen hallinnollinen menettely harkiten tätä koskevan oman luvun liittämistä lakiesitykseen.
- Tarvittavat vero- ja budjettilakien muutokset ja selvitys lain taloudellisista vaikutuksista.
- Valtion metsänkäytön hallinnon ja valvonnan aluehallinnon uudelleen organisointi.
- Metsänhoitotöiden (huomautus: sisältää kasvatushakkuut) teettäminen urakoimalla tai valtuutusten perusteella.

Tarkistettu metsälakiesitys tulee tuoda hallituksen käsittelyyn viimeistään 20.04 sen toimittamiseksi edelleen duumaan.

Metsälakiesitys tiedotusvälineissä

Varaministeri Tsikanov piti 17.03 tiedotustilaisuuden metsälaista. Hän totesi hakkuusuunnitteen olevan 550 milj. m³ vuodessa, kun nyt hakataan kaikkiaan vain noin 150 milj. m³/v. Lehdet arvioivat 18.03, että lakiesityksen hyväksyminen oli jo sovittu etukäteen. Talkehministeri **G. Grefillä** ja luonnonvaraministeri **Ju. Trutnevillä** on asiasta sama näkemys, joten näiden ministeriöiden linjaerot eivät enää vaikeuta käsittelyä.

Lehdet nostivat 18.03 otsikoissaan yksityistämisen tärkeimmäksi asiaksi. Kuvernöörit kritisoivat esitystä; Karjalan tasavallan päämies **S. Katanandov** arvostelee huutokauppaperiaatetta ja Vologdan kuvernööri **V. Pozgalev** katsoo, että alueiden tulisi saada ilman sopimuksia suoraan lain nojalla laaja toimivalta. Vedomostin 18.03 mukaan duuman luonnonvarakomitea oli esittänyt käsittelyn siirtämistä ja lisäselvityksiä. Duuman luonnonvarakomitean varapuheenjohtaja **A. Beljakov** arvostelee esitystä mm. siksi, että valtio siirtää liiaksi toiminnan vastuuta vuokraajille ja vetäytyy sivuun toiminnasta. Häntä ei miellyttä se, että ulkomaisille toimijoille annetaan samat mahdollisuudet kuin venäläisille, koska ulkomaisten yritysten taloudelliset resurssit ovat ylivoimaiset. Metsäteollisuuden edustajat arvostelevat tiukkaa kilpailuttamista ja vuokraajien laajoja velvoitteita. WWF:n edustajan mielestä aluehallinnon vastuusuhteet ovat lakiesityksessä sekavat ja esitys on uhka Venäjän metsille.

Kommersant kertoo 19.03 metsälain käsittelystä otsikoiden jutun "Fradkov antoi metsät yksityisten käsiin". Lehti kertoo, että duuman luonnonvarakomitean puheenjohtaja **N. Karelova** oli epäillyt yksityistämisperiaatteen oikeutusta. Akateemikko **A. Isajev** oli tukenut Karelovaa. Lesprom.ru 18.03 toteaa, että duuman metsäasioiden alakomitean puheenjohtaja **V. Kruptšak** oli sanonut, että metsälakiesitystä ei saa hyväksyä. Vaarana on, että keinottelijat ja varsinkin ulkomaiset saavat haltuunsa laajoja metsäalueita.

Kommersant ja Itar-Tass kertovat 19.03 presidentti **V. Putinin** ja luonnonvaraministeri Trutnevin tapaamisesta hallituksen istunnon jälkeen. Trutnev oli kertonut presidentille, että yksityinen omistus on ainoa keino edistää metsäalan investointeja ja tehostaa metsähallintoa. Presidentti ei ilmeisesti hyväksynyt täysin ministerin perusteluja vaan hän korosti, että metsälakia koskevat kysymykset tulee ratkaista laajan yhteiskunnallisen ja tieteellisen keskustelun pohjalta. Presidentti oli todennut, että "Tämä on alue, missä ei tule tehdä nopeita muutoksia. En halua rajoittaa toimintaanne ja lopullisen ratkaisunhan tekee duuma". Kommersant tekee johtopäätöksen, että Kremlissä ei ole vielä lopullisesti ratkaistu sitä, tuetaanko ministeri Grefin liberaalia esitystä yksityisen metsänomistuksen sallimisesta.

Arviointia

Metsälakiesitys tuotiin federaation hallitukseen yllättävän nopeasti. Talkehministeriö ajaa esitystä määrätietoisesti. Helmikuun alun kuulemistilaisuudessa oli luonnonvaraministeriö mukana mutta nyt esillä on puhtaasti talkehministeriön esitys. Nähtävästi Gref ja häneen läheiset suhteet omaava Trutnev ovat keskustelleet asian keskenään. Erikoista on, että laki vietiin hallitukseen ennen kuin uuden metsälaitoksen johtaja on ehditty nimittää.

Kyseessä on Venäjän talousmetsiin painottuva laki, jossa muiden metsien problematiikkaa ei ole pohdittu loppuun asti. Esityksessä on paljon hyviä, uusia periaatteita mutta niiden nopea ja onnistunut toimeenpano on vaikeaa. Puunkorjuuyrityksillä ei ole valmiutta ottaa kokonaisvastuuta vuokra-alueista ja metsänhoitovelvoite on epärealistisen tiukka. Nykyisen valtion metsien aluehallinnon tulevaisuus on epäselvä ja esitys sen uudistuksesta tulee tehdä 20.04 mennessä. Valtio vetäytyy liiaksi suorasta toiminnallisesta vastuusta ja vaarana sekavan siirtymäkauden syntyminen. Periaatteessa on hyvä ajatus urakoida kasvatushakkuut ja muut metsänhoitotyöt mutta pätevää urakoitsijakuntaa ei luoda hetkessä.

Hallituksen päätöksestä selviää, että lakiesitys oli selvästi keskeneräinen. Nyt päätettiin, että erillistä luonnonvaraministeriön pitkälle valmistelemaa metsämaksulakia ei tarvita. Metsävarannon hallinto uudistetaan siten, että maatalousmetsät ovat mukana.

Selvitettävien asioiden listalla on useita vaikeita kysymyksiä. Miten metsämaksut eriytetään, jos puhdas kilpailuttaminen ei riitä ja toisaalta luovuttiin markkinamekanismia jäljittelevän korkoperusteisen hinnoittelun järjestelmästä? Puunjalostuksen edistämiseksi vuokrauksen ja huutokaupan ehdoilla kuuluu Karjalan ja muiden alueiden ääni. Kummallista kyllä nyt vasta ensimmäistä kertaa vaaditaan tekemään esitys metsähallinnon aluehallinnon uudistamisesta. Maankäytön muutosten suurta merkitystä on vaikea ymmärtää mutta niitä koskevia pykälä halutaan edelleen täsmentää.

Yksityistä metsänomistusta ei ole vielä lopullisesti hyväksytty vaikka hallitus sen hyväksyikin. Duuman jäsenten keskuudessa esiintyy epäilyjä ja presidentti painottaa laajan yhteiskunnallisen keskustelun tarvetta. Ulkomaisten yritysten ylivoimaa metsänvuokrauksen vapaassa kilpailussa pelätään. Metsälakia koskeva intensiivinen keskustelu ja vaikuttaminen tulee jatkumaan entiseen tapaan seuraavaan hallituksen käsittelyyn 20.04 asti.

LIITTEET

-